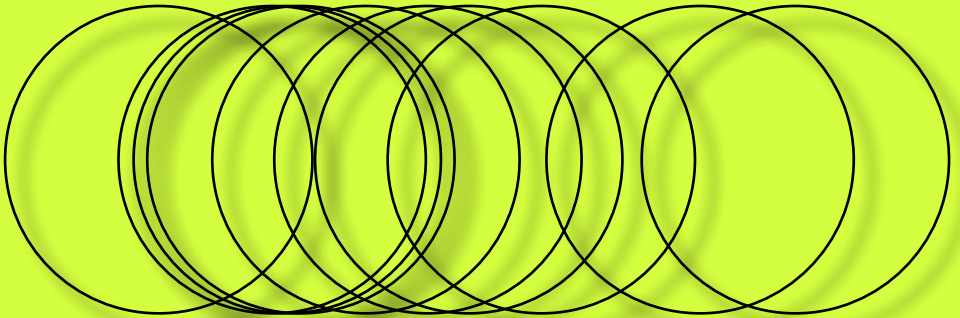

MILAN VALACH

MARXOVA FILOZOFIE DĚJIN

MARXOVA FILOZOFIE DĚJIN

GRIMMUS Filozofie | Politika

„INSPIRUJEME K MYŠLENÍ“

MILAN VALACH

MARXOVA FILOZOFIE DĚJIN

[GRIMMUS]

*„Vaše představa o štěstí — boj
Vaše představa o neštěstí — poroba
Nejmilejší pořekadlo — Nic lidského mi není cizí
Nejmilejší heslo — O všem nutno pochybovat“
Karel Marx*

Copyright © by Milan Valach 2011

Copyright © by Grimmus 2011

Nakladatelství Grimmus, grimmus@grimmus.cz, <http://grimmus.cz>

Sazba: DTP Grimmus

První vydání.

ISBN 978-80-87461-07-5

Obsah

Úvod pro elektronické vydání	7
Úvod	9
Marx a jeho doba	14
Teoretické kořeny	18
Marxova filozofie dějin: metoda	32
Historický materialismus	35
Marx a sovětský komunismus	51
Poznámky	62
Literatura	67

Úvod pro elektronické vydání

Tato knížečka vznikla původně z potřeby čelit masové diskreditační kampani vedené proti Marxovu myšlení v současné České republice. Šokující pro mne byla a je skutečnost, že mnoho veřejně vystupujících osob, odsuzujících Marxe, od něj nikdy nic nepřečetlo a tito lidé ani nepociťují potřebu tak učinit. Podobnost s ideologickými kampaněmi 50. let je zlověstná.

V současné době však masový útok neoliberálních vlád na práva zaměstnanců přidal této publikaci neobyčejně aktuální význam. Neprivilegovaná většina občanů je napadena a velká část jimi tvořeného bohatství je bez náhrady přesouvána do rukou vlastnických elit, nadnárodního kapitálu a jemu sloužících politiků. Absurdita neoliberalismu spočívá v tom, že chudí dotují bohaté. Společenské superelity žijí ne-li v komunismu, tak v socialismu jistě. Avšak jejich zaměstnanci jsou vrhání zpět do děsivých poměrů panujících na počátku industrializace v 19. století. Pravice, propadající nezřízené euforii nad svým zdánlivým konečným vítězstvím, zahájila třídní boj.

Strana napadená, strana zaměstnanecká, se začíná váhavě bránit. Sociálně demokratické iluze o smíru práce a kapitálu se rozpadají. Za této

situace vzrůstá celosvětově zájem o Marxovo myšlení. Mnozí filozofové se k němu vracejí s nadějí, že je zde možné nalézt zbraň proti bezohledné neoliberální ideologii. Mnoho neprivilegovaných lidí na celém světě se k němu vrací s nadějí, že je zde možné nalézt vizi nového a spravedlivějšího světa bez válek a strachu.

To jsou hlavní důvody, proč tuto publikaci nyní vydáváme v elektronické podobě. Jak doufám, čtenář zde nalezne odpovědi na výše uvedené základní otázky. Některé z nich jej možná překvapí, až šokují. Pokud se tak stane, byl účel publikace splněn.

Jak doufám, podaří se mi brzy vydat obsáhlejší studii o Marxově filozofii, která bude podstatně hlouběji rozvíjet zde obsažené myšlenky. Především však blíže objasní povahu subjektu příští revoluční změny, zde zatím jen naznačenou.

Brno, únor 2011

Úvod

Byl Karel Marx největší filozof všech dob dávající do rukou utlačeným a bídným teoreticky zdůvodněnou naději na život ve spravedlivé společnosti založené na všelidské solidaritě a všeobecné svobodě, anebo to byl nenáviditelný autor teoreticky zakládající pozdější komunistické totalitní režimy? Poctivě si musíme přiznat, že odpověď na tuto otázku neznáme. V české společenskovědní produkci totiž citelně chybí diskuse o Marxově filozofii. Tuto mezeru nemohou zaplnit ani ojedinělé překlady, jakým je například nově vydaná kniha Ericha Fromma *Obraz člověka u Marxe*.

Marx bezesporu patří k jednomu z nejvlivnějších filozofů moderních dějin, stopy jehož působení lze nalézt prakticky ve všech společenských vědách a nejen tam. Neméně významný je i jeho vliv praktický. Mnoho moderních revolucí bylo uskutečněno s přesvědčením, že revolucionáři naplňují Marxův odkaz. Marxova filozofie proto představovala a stále představuje jak výzvu teoretickou, tak i praktickou. V posledních desetiletích 20. st. však došlo k rozpadu dosavadních emancipačních ideálů a s nimi spojených univerzálních projektů lidského sebeosvobození, a to včetně